

The Effect of Personality Types (A & B) on Predicting Competitive Anxiety in Iranian Football and Futsal Referees

Elaheh Rostameyan¹ , Ahmad Esmali² , Esmail Dolatyari³ , Farhad Kalantari⁴

1. Master's degree in General Psychology, Faculty of Humanities, Maragheh, Iran.
2. Associate Professor, Department of Psychology, Faculty of Humanities, University of Maragheh, Maragheh, Iran.
3. Ph.D of Sport Management, Allameh Tabataba'i University, Faculty of physical education and sport sciences, Tehran, Iran.
4. MSc in Sport Management, Department of Sport Sciences, Faculty of Physical Education, University of Tabriz, Tabriz, Iran.

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:

Received 20 July 2025
 Received in revised form
 09 October 2025
 Accepted 24 November 2025
 Available online 22
 December 2025

Keywords:

Competitive anxiety
 Personality types
 Professional competitions
 Football and futsal referees

ABSTRACT

Objective: The purpose of the present study was to investigate the effect of personality types (A & B) on the prediction of competitive anxiety of referees in the top men's and women's football and futsal leagues in Iran.

Methods: The study was applied in nature and descriptive-correlational in terms of data collection method. The statistical population consisted of 293 referees in the top men's and women's football and futsal leagues. The samples were estimated to be 211 people according to Morgan's table. The main research tool was two questionnaires (52 items) whose face and content validity were confirmed by 15 experts. Through Cronbach's alpha, the reliability of the state-competitive anxiety questionnaires was 0.95 and the personality type was 0.80. Linear regression was used to analyze the data and the significance level was determined to be ($P \geq 0.05$).

Results: The findings showed that in football ($r = -0.32$) and futsal ($r = -0.39$), as well as in men ($r = -0.26$) and women ($r = -0.41$), the effect of personality types (A & B) on the prediction of competitive anxiety is negative and significant. The results of the regression analysis showed that in both football and futsal, personality types have an average ability to explain and predict competitive anxiety, as well as in men (weak) and women (moderate). Other results indicated that in football, personality types have an average ability to predict competitive anxiety, and in men, they have an average ability to predict competitive anxiety.

Conclusion: According to the research findings, personality types (A & B) have the ability to predict competitive anxiety in referees of the Iranian Premier Leagues of Football and Futsal (men and women). In the meantime, "Type A" personality has a greater ability to predict competitive anxiety.

Cite this article: Rostameyan, E.; Esmali, A.; Dolatyari, E.; Kalantari, F., The Effect of Personality Types (A & B) on Predicting Competitive Anxiety in Iranian Football and Futsal Referees. *Functional Research in Sport Psychology*, 2025;2(4):74-91. [10.22091/frs.2025.13383.1080](https://doi.org/10.22091/frs.2025.13383.1080)

© The Author(s).

DOI: [10.22091/frs.2025.13383.1080](https://doi.org/10.22091/frs.2025.13383.1080)

Publisher: University of Qom.

Extended Abstract

Introduction

Anxiety in sports reflects an athlete's concern that a mistake may occur and that their performance may lead to failure. A specific and particularly relevant form of anxiety in the athletic context is competitive anxiety, which arises directly from competitive situations. Competitive anxiety comprises three main dimensions: cognitive anxiety, physical (somatic) anxiety, and self-confidence. Professional athletes who experience high levels of anxiety tend to show increased physiological arousal and decreased performance compared to those with lower anxiety levels. This is especially critical for football and futsal referees, who constantly face uncertain and high-pressure situations during matches. For referees, competitive anxiety can directly impact decision-making quality and overall judgment performance. Previous studies have shown that referees often use avoidance strategies rather than approach strategies when facing anxiety-provoking events, and that self-esteem and self-efficacy are negatively related to competitive anxiety. Additionally, personality traits, particularly Type A and Type B personality patterns, have been identified as significant factors influencing how individuals respond to stress and competition. Type A behavior is characterized by competitive drive, time urgency, and easily provoked hostility, while Type B individuals are more relaxed, less angry, and more realistic when facing challenges. Despite the growing body of research on competitive anxiety in sports, limited attention has been paid to the role of personality types in predicting competitive anxiety among elite football and futsal referees, particularly in the context of Iranian

men's and women's premier leagues. Therefore, the present study aimed to investigate the effect of personality types (A and B) on predicting competitive anxiety in Iranian top-level football and futsal referees, considering both gender and sport discipline.

Methods

The present study was applied in nature and employed a descriptive-correlational design. The statistical population consisted of 293 referees from the Iranian men's and women's football and futsal premier leagues who were invited to the pre-season briefing classes and physical fitness tests for the 2024–2025 competition season and who actively officiated in that season. Using Morgan's table and accounting for a potential dropout rate (coefficient of 0.8), the final sample size was estimated to be 211 referees. The selection of participants was carried out using a proportional stratified sampling method based on the distribution of referees across football and futsal and across genders. Data collection tools included three questionnaires. The first was a demographic questionnaire with nine items covering age, gender, marital status, refereeing experience, refereeing specialization (referee or assistant referee), refereeing degree, education level, field of study, and main occupation. The second tool was the Competitive State Anxiety Inventory-2 (CSAI-2) by Martens and colleagues (1990), which consists of 27 items measuring three components: cognitive anxiety (9 items), somatic anxiety (9 items), and self-confidence (9 items). Responses were recorded on a four-point Likert scale ranging from "not at all" to "very much." The third instrument was the Friedman and Rosenman (2001) Type A and Type B Personality Questionnaire, comprising 25 items with a two-point yes/no scale. Face and content validity of the questionnaires were confirmed by 15 experts, including psychology professors and refereeing

specialists. Reliability was assessed using Cronbach's alpha, yielding a value of 0.95 for the competitive anxiety questionnaire and 0.80 for the personality type questionnaire, indicating high internal consistency. Due to logistical constraints and to allow referees to respond in a calm and undisturbed manner, the questionnaires were prepared in electronic form and distributed via online links through official referee communication channels (WhatsApp and ETA groups). This method helped reduce potential response biases related to time pressure, mental fatigue, and classroom distractions. Descriptive statistics (frequency tables, means, standard deviations) were used to summarize demographic characteristics and variable distributions. Inferential statistics included the Kolmogorov-Smirnov test to check the normality of data distribution, Pearson correlation coefficients to examine relationships between variables, and linear regression analysis (simple regression) to test the predictive power of personality types for competitive anxiety. All statistical analyses were performed using SPSS version 25, with the significance level set at $P \geq 0.05$.

Results

The descriptive results showed that 57.3% of the participants were men and 42.7% were women. Regarding marital status, 58.3% were married and 41.7% were single. In terms of refereeing specialization, 19.9% were football referees, 31.8% were assistant football referees, and 48.3% were futsal referees. The most frequent age range was 36 to 40 years (28.9%), and the most common refereeing experience was 11 to 15 years (26.5%). Regarding competitive anxiety dimensions, cognitive anxiety had the highest mean (1.60) followed by somatic anxiety (1.51), while self-confidence had the lowest mean (1.26). For the first hypothesis, which examined the relationship between personality types and competitive anxiety in

football and futsal referees, Pearson correlation results revealed a significant inverse relationship between personality types (A and B) and competitive anxiety in football ($r = -0.324$, $P < 0.05$) and in futsal ($r = -0.397$, $P < 0.05$). The shared variance (R^2) was 11% for football and 16% for futsal. The Durbin-Watson test values (1.89 for football and 2.08 for futsal) confirmed the appropriateness of the regression model. The regression coefficient (Beta) was -0.324 for football and -0.397 for futsal, indicating that personality types have a moderate ability to explain and predict competitive anxiety in both sports, with a slightly stronger effect in futsal. The F-values from the analysis of variance were significant for both football ($F=12.56$, $P<0.01$) and futsal ($F=18.68$, $P<0.01$). For the second hypothesis, which examined the relationship between personality types and competitive anxiety by gender, results showed a significant inverse relationship for men ($r = -0.260$, $P<0.05$) and for women ($r = -0.412$, $P<0.05$). The shared variance was 7% for men and 17% for women. The Durbin-Watson test values (1.90 for men and 1.95 for women) confirmed the regression model. The regression coefficient (Beta) was -0.260 for men and -0.412 for women, indicating a weak predictive ability in men and a moderate predictive ability in women. The F-values were significant for both men ($F=8.65$, $P<0.01$) and women ($F=18.01$, $P<0.01$). The t-values for the regression coefficients were all significant (football: $t=-3.54$, futsal: $t=-4.32$, men: $t=-2.94$, women: $t=-4.24$), confirming that personality types significantly predict competitive anxiety in all groups.

Discussion

The findings of this study consistently demonstrated that personality types A and B are significant predictors of competitive anxiety among Iranian premier league football and futsal referees. The inverse

relationship indicates that referees with stronger Type A characteristics (competitive, time-urgent, easily frustrated) experience higher levels of competitive anxiety, whereas those with Type B characteristics (calm, flexible, less driven by time pressure) experience lower anxiety. This pattern was observed across both sports and both genders. The stronger correlation in futsal compared to football ($r = -0.397$ vs. -0.324) may be explained by the faster pace, smaller playing area, higher intensity, and more continuous decision-making demands of futsal, which likely amplify the impact of personality traits on anxiety responses. This finding aligns with previous research by Kemarat and colleagues (2022), who reported that environmental pressures and sport-specific characteristics influence the relationship between personality and anxiety. Regarding gender differences, the stronger predictive power of personality types in women ($r = -0.412$) compared to men ($r = -0.260$) suggests that female referees may be more sensitive to social evaluation, competitive pressure, or emotional arousal. This is consistent with the findings of Yang and colleagues (2024), who highlighted that gender moderates the relationship between personality and competitive anxiety. The regression analysis further confirmed that for every one standard deviation increase in scores toward Type A personality, competitive anxiety decreases by one standard deviation (given the inverse coding), meaning that Type A is associated with higher anxiety and Type B with lower anxiety. These results support the theoretical framework of Friedman and Rosenman, which posits that Type A individuals are more prone to stress-related responses due to their heightened physiological reactivity. The findings also have practical implications: because personality types significantly predict competitive anxiety, refereeing committees and sports psychologists should

consider individualized interventions. For Type A referees, stress management training, cognitive restructuring, and relaxation techniques may be particularly beneficial. For Type B referees, maintaining their natural resilience while enhancing focus and assertiveness could be targeted. The study also revealed that cognitive anxiety had the highest mean among the three dimensions of competitive anxiety, suggesting that referees are more troubled by worrying thoughts, doubts, and negative expectations than by physical symptoms of anxiety or lack of confidence. This highlights the need for cognitive-behavioral interventions aimed at modifying maladaptive thought patterns.

Conclusion

Based on the robust statistical evidence from this study, it can be concluded with high confidence that personality types A and B have a significant ability to predict competitive anxiety in Iranian football and futsal referees across both men's and women's premier leagues. Type A personality, characterized by strong competitiveness, urgency, hostility, and cognitive over-involvement, is associated with higher levels of competitive anxiety, likely due to repeated activation of the hypothalamic-pituitary-adrenal (HPA) axis and increased autonomic nervous system arousal. In contrast, Type B personality, marked by calmness, flexibility, and better emotional self-regulation, serves as a protective factor against competitive anxiety, enabling referees to maintain focus and make accurate decisions under pressure. Notably, the predictive power of personality types was stronger in futsal than in football and stronger in female referees than in male referees, indicating that both sport-specific and gender-specific factors moderate this relationship. Therefore, football and futsal refereeing committees are strongly advised to move beyond uniform, one-size-fits-all

approaches in evaluating and training referees. Instead, assessment criteria, psychological support programs, and educational interventions aimed at managing competitive anxiety should be designed based on individual differences including personality type, age, experience, gender, and the specific sport discipline (football versus futsal). Such tailored approaches are expected to maximize effectiveness, enhance referee well-being, improve decision-making quality, and promote sustainable performance in high-stakes competitive environments. Future research should consider longitudinal designs to examine causal relationships and intervention studies to test whether training programs can modify anxiety responses based on personality profiles.

Article message

In the field of intense and exciting sports, such as football and boxing, there is a potential for the emergence and strengthening of characteristics associated with the “Dark Triad of personality”, which includes the traits of narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. However, scientific approaches to the analysis of athlete behavior show that a deep understanding and strategic management of these personality traits, along with an assessment of their impact on cognitive processes, can lead to significant improvements in sports performance. This requires a combination of sports psychology, behavioral sciences, and cognitive therapy to optimize the potential capabilities of athletes.

Keywords:

Competitive anxiety, Personality types, Professional competitions, Football and futsal referees.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

Compliance with ethical guidelines

All ethical principles are considered in this article. The ethical principles observed in the article, such as the informed consent of the participants, the confidentiality of information, the permission of the participants to cancel their participation in the research. Ethical approval was obtained from the Research Ethics Committee of the Maragheh University.

Funding

1. This study was extracted from the MSc thesis of (first author) General Psychology at Department of Humanities of Maragheh University.
2. This research did not receive any grant from funding agencies in the public, commercial, or non-profit sectors.

Authors' contribution

Authors contributed equally in preparing this article.

Conflict of interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgements

The authors of the article consider it necessary to sincerely thank and appreciate all those who participated in this study.

تأثیر تیپ‌های شخصیتی (B و A) بر پیش‌بینی اضطراب رقابتی در داوران فوتبال و فوتسال ایران

الهه رستمیان^۱، احمد اسمعیلی^۲، اسماعیل دولتیار^۳، فرهاد کلانتری^۴

۱. کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشکده علوم انسانی، مراغه، آذربایجان شرقی، ایران.
۲. دانشیار گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه مراغه، مراغه، آذربایجان شرقی، ایران.
۳. دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، تهران، ایران.
۴. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، گروه علوم ورزشی، دانشکده تربیت بدنی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران.

اطلاعات مقاله

چکیده

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

هدف:

اضطراب در ورزش به ویژه در داوران حرفه‌ای فوتبال و فوتسال به دلیل فشارهای بالای تصمیم‌گیری در لحظات حساس مسابقات از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. یکی از متغیرهای تأثیرگذار بر اضطراب رقابتی، تیپ‌های شخصیتی داوران می‌باشد. پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر تیپ‌های شخصیتی (B و A) بر پیش‌بینی اضطراب رقابتی داوران لیگ برتر فوتبال و فوتسال ایران در دو بخش مردان و زنان انجام شد.

روش پژوهش:

پژوهش از نظر ماهیت کاربردی و از نظر روش جمع‌آوری داده‌ها توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری شامل ۲۹۳ داور لیگ برتر فوتبال و فوتسال بود که بر اساس جدول مورگان و با در نظر گرفتن ضریب افت ۰٫۸، ۲۱۱ نفر به عنوان نمونه تعیین شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه اضطراب رقابتی حالتی مارتنز و پرسشنامه تیپ شخصیتی فریدمن و روزمن بود که روایی صوری و محتوایی آنها توسط ۱۵ متخصص تأیید و پایایی آنها به ترتیب ۰٫۹۵ و ۰٫۸۰ محاسبه شد. داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون خطی تحلیل شدند.

یافته‌ها:

نتایج نشان داد که رابطه معکوس و معنی‌داری بین تیپ‌های شخصیتی و اضطراب رقابتی در فوتبال (۰٫۳۲۴/-) و فوتسال (۰٫۳۹۷/-) و همچنین در داوران مرد (۰٫۲۶۰/-) و زن (۰٫۴۱۲/-) وجود دارد. تیپ‌های شخصیتی توانستند اضطراب رقابتی را در هر دو رشته ورزشی و در هر دو جنس به طور معنی‌داری پیش‌بینی کنند، به طوری که این توانایی در فوتسال و در داوران زن قوی‌تر بود.

نتیجه‌گیری:

بر اساس یافته‌ها، تیپ شخصیتی A به دلیل ویژگی‌هایی همچون رقابت‌جویی بالا و حساسیت به شکست، پیش‌بینی‌کننده قوی‌تری برای اضطراب رقابتی است در حالی که تیپ B نقش محافظتی دارد. بنابراین توصیه می‌شود کمیته داوران در برنامه‌های ارزیابی و آموزش روانشناختی، به تفاوت‌های فردی از جمله تیپ شخصیتی، جنسیت و نوع رشته ورزشی توجه ویژه‌ای داشته باشد.

کلیدواژه‌ها:
اضطراب رقابتی، تیپ‌های شخصیتی، مسابقات، داوران فوتبال.

استناد: رستمیان، الهه؛ اسمعیلی، احمد؛ دولتیار، اسماعیل؛ کلانتری، فرهاد. تأثیر تیپ‌های شخصیتی (B و A) بر پیش‌بینی اضطراب رقابتی در داوران فوتبال و فوتسال

ایران. مطالعات عملکردی در روانشناسی ورزشی، ۱۴۰۴، ۲(۴): ۷۴-۹۱.

DOI: [10.22091/frs.2025.13383.1080](https://doi.org/10.22091/frs.2025.13383.1080)

© نویسندگان.

ناشر: دانشگاه قم.

مقدمه

اضطراب در ورزش بازتاب‌دهنده احساس ورزشکار مبنی بر این است که ممکن است اشتباهی رخ دهد و عملکرد او به شکست منجر خواهد شد [۱]. یکی از گرایش‌ها و شکل خاصی از اضطراب که ارتباط نزدیکی با عملکرد ورزشی دارد، «اضطراب رقابتی» نام دارد [۲]. این نوع اضطراب به اضطرابی اشاره دارد که ناشی از رقابت است [۳]. اضطراب رقابتی سه جنبه دارد: «اضطراب شناختی»، «اضطراب جسمانی» و «اعتمادبه‌نفس» [۴]. ورزشکاران حرفه‌ای که اضطراب بالایی دارند، در مقایسه با ورزشکارانی که اضطراب پایینی دارند، بیشتر در معرض افزایش برانگیختگی فیزیولوژیک و کاهش عملکرد قرار می‌گیرند [۵]. در حقیقت، در شرایط عدم قطعیت محیطی، تصمیم‌گیری معمولاً با اضطراب و تنش همراه است. داوران فوتبال و فوتسال به دلیل ماهیت رشته خود، بیش از سایر ورزشکاران در این موقعیت قرار دارند [۶]. بنابراین اضطراب بخشی از داوری است، به طوری که داوران همواره قبل، حین و بعد از قضاوت یک مسابقه، سطوحی از اضطراب و استرس را تجربه می‌کنند. نتایج مطالعات مختلف نشان می‌دهد که اضطراب رقابتی می‌تواند به اشکال گوناگون بر عملکرد داوران تأثیر بگذارد، به گونه‌ای که هرچه سطح اضطراب رقابتی بالاتر باشد، اعتمادبه‌نفس پایین‌تر و در نتیجه عملکرد ضعیف‌تر شده و کیفیت قضاوت داوران کاهش می‌یابد [۶]. بنابراین شناسایی عوامل مؤثر بر اضطراب رقابتی داوران به دلیل تأثیر مستقیم و تهدیدکننده آن بر جنبه‌های مختلف عملکرد ورزشی از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است.

صالحی و محسنی (۲۰۱۷) در مطالعه خود نتیجه گرفتند که داوران اغلب در مواجهه با رویدادهای اضطراب‌زا از راهبردهای اجتنابی به جای راهبردهای رویارویی استفاده می‌کنند [۷]. نظری و همکاران (۲۰۲۳) نشان دادند که عزت‌نفس و خودکارآمدی رابطه منفی و معنی‌داری با اضطراب رقابتی دارند [۱]. مطالعه روی (۲۰۲۲) نشان داد که بین اضطراب ورزشی داوران فوتبال در سطوح استانی و ملی تفاوت معنی‌داری وجود دارد و همچنین مشخص شد که اضطراب داوران استانی بیشتر از داوران ملی است [۸].

ویژگی‌های شخصیتی داوران متغیر دیگری است که می‌تواند تحت تأثیر عوامل مختلفی از جمله محیط قرار گیرد، به گونه‌ای که علیرغم وجود فرهنگ اخلاقی قوی، داوران با هر تیپ شخصیتی تمایل بیشتری به گزارش خطاهای کشف شده دارند [۹]. شخصیت شامل تمام صفات یا ویژگی‌های نسبتاً پایداری است که رفتار فرد را تثبیت می‌کند [۱۰]. در یک طبقه‌بندی، صفات شخصیتی به دو دسته «A» و «B» تقسیم شده‌اند که بر رفتار انسان تأثیر می‌گذارند. الگوی رفتاری تیپ A با تلاش‌های پیشرفت‌گرایانه رقابتی، احساس فوریت زمانی و خصومتی که به راحتی برانگیخته می‌شود، مشخص می‌گردد. افراد دارای تیپ B برعکس تیپ A رفتار می‌کنند، آن‌ها کمتر عصبانی می‌شوند و حتی هنگام عصبانیت، موقعیت را با واقع‌بینی بیشتری می‌پذیرند [۱۱].

با توجه به تفاوت‌های موجود، داوران فوتبال مانند سایر انسان‌ها، تیپ‌های شخصیتی منحصر به فرد و خاص خود را دارند که ورزشکارانی با تیپ‌های شخصیتی متفاوت را در زمین مسابقه قضاوت می‌کنند. بنابراین توجه به این بخش از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و باید مطالعاتی در این زمینه انجام شده و از نتایج آن استفاده گردد. تیموری (۲۰۲۳) به بررسی رابطه بین تیپ‌های شخصیتی A و B با عزت‌نفس در دانشجویان پرداخت و نتیجه گرفت که در تیپ شخصیتی A، همبستگی مثبتی بین تیپ شخصیتی B و عزت‌نفس وجود ندارد [۱۲]. یوکا و همکاران (۲۰۲۴) نشان دادند که بین نمرات تیپ شخصیتی A داوران فوتبال و هوش هیجانی رابطه معنی‌داری وجود ندارد، اما بین نمرات هوش هیجانی داوران و ابعاد فرعی منطقی و شهودی مقیاس سبک‌های تصمیم‌گیری، رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد [۱۳].

بررسی پیشینه متغیرهای تحقیق نشان می‌دهد که برخی از متغیرهای مدنظر تا حدودی در حوزه ورزش مورد استقبال قرار گرفته‌اند، اما در حوزه داوری فوتبال مورد توجه واقع نشده و مغفول مانده‌اند. بنابراین امروزه باید ماهیت حرفه داوری، به ویژه در ورزش‌های پرطرفداری مانند فوتبال و فوتسال، به دلیل جایگاه ویژه آن در افکار عمومی جامعه، حساسیت و اهمیت مسائل و مشکلات آن به دقت بررسی شود. از آنجا که لیگ‌های برتر فوتبال و فوتسال کشورمان هر سال با پیشرفت و حساسیت زیادی دنبال می‌شوند، حضور داوران توانمند در تمامی جنبه‌ها می‌تواند در قضاوت بهتر مسابقات این رشته در لیگ ملی مؤثر باشد. داوران در طول هفته و همچنین در طول فصل مسابقات لیگ و در زمین با مسائل متعددی دست و پنجه نرم می‌کنند. به نظر می‌رسد به دلیل شرایط خاص هر مسابقه، تنوع زیادی را در این زمینه تجربه می‌کنند، زیرا برای قضاوت یک مسابقه به شهری جدید سفر می‌کنند و دانش و تجربیات متفاوتی را متناسب با تیپ‌های شخصیتی گوناگون کسب می‌نمایند.

در برخی از مسابقات لیگ، داوران مورد توهین و حمله عوامل تیم بازنده قرار می‌گیرند و با توجه به شرایط حاکم بر فوتبال کشور، از جمله مصاحبه‌های متعدد مدیران، مربیان و بازیکنان علیه داوران، شعارهای توهین‌آمیز هزاران تماشاگر و گاهی حملات فیزیکی به داوران، این امر باعث

افزایش استرس و اضطراب رقابتی بر آن‌ها می‌شود، به طوری که فعالیتشان در این حرفه با چالش‌های جدی مواجه شده و ادامه فعالیت را برای آن‌ها بسیار دشوار می‌سازد. همچنین از آنجا که سطوح بالای اضطراب رقابتی بر سلامت جسمانی نیز تأثیر می‌گذارد و به عنوان یک عامل خطر برای آسیب در طول فعالیت‌های ورزشی محسوب می‌شود، بنابراین بررسی تأثیر اضطراب بر عملکرد داوران و تلاش برای کاهش آن از اهمیت زیادی برخوردار است [۱۳] و نیاز به توجه بیشتر در این حوزه بیش از پیش احساس می‌شود. از این رو، پژوهش در مورد اضطراب رقابتی داوران فوتبال با توجه به تیپ‌های شخصیتی متفاوت آن‌ها، به ویژه در لیگ برتر، بسیار حائز اهمیت است و عدم توجه به آن می‌تواند منجر به شکست‌های پیوسته و کناره‌گیری زودهنگام داوران از صحنه قضاوت شود. بنابراین پژوهش حاضر در پی پاسخ به این سوال است که آیا تیپ‌های شخصیتی قادر به پیش‌بینی اضطراب رقابتی در داوران مرد و زن لیگ برتر فوتبال و فوتسال ایران هستند؟ در صورت مثبت بودن پاسخ، نوع تأثیر آن به چه صورت است؟

مواد و روش‌ها

طرح پژوهش

پژوهش حاضر از نظر ماهیت، در زمره تحقیقات کاربردی قرار می‌گیرد و از نظر روش گردآوری داده‌ها، از نوع تحقیقات توصیفی-پیمایشی (زمینه‌یابی) به شمار می‌رود. همچنین این پژوهش به لحاظ ارتباط بین متغیرها، از نوع همبستگی بوده و از نظر زمانی، یک مطالعه مقطعی محسوب می‌شود. در این تحقیق، رابطه بین تیپ‌های شخصیتی (B و A) به عنوان متغیر پیش‌بین با اضطراب رقابتی به عنوان متغیر ملاک مورد بررسی قرار گرفت.

شرکت‌کنندگان

جامعه آماری این پژوهش را کلیه داورانی تشکیل می‌دادند که در فصل مسابقات ۲۰۲۴-۲۰۲۵ به عنوان داور لیگ برتر فوتبال و فوتسال کشور (در دو بخش مردان و زنان) فعالیت حرفه‌ای داشتند و برای شرکت در کلاس‌های توجیهی پیش از فصل و آزمون آمادگی جسمانی توسط کمیته داوران فدراسیون فوتبال دعوت شده بودند. بر اساس آمار اخذ شده از کمیته داوران، تعداد کل داوران واجد شرایط در زمان انجام پژوهش، ۲۹۳ نفر بود. برای تعیین حجم نمونه، از جدول مورگان استفاده گردید که بر این اساس، حجم نمونه اولیه ۱۶۹ نفر برآورد شد. با این حال، به منظور جبران احتمال ریزش نمونه (با ضریب ۰.۸)، حجم نمونه نهایی معادل ۲۱۱ نفر در نظر گرفته شد. روش نمونه‌گیری به صورت طبقه‌ای متناسب با حجم هر طبقه (بر اساس رشته ورزشی و جنسیت) انجام گرفت که در نهایت، ۴۰ داور زن فوتبال، ۶۹ داور مرد فوتبال، ۵۱ داور زن فوتسال و ۵۱ داور مرد فوتسال در این مطالعه شرکت کردند.

ابزارهای پژوهش

ابزارهای گردآوری داده‌ها در این پژوهش شامل سه پرسشنامه بود که در ادامه به تفصیل معرفی می‌گردند. نخستین ابزار، پرسشنامه جمعیت‌شناختی محقق ساخته بود که شامل ۹ سوال در زمینه ویژگی‌هایی نظیر سن، جنسیت، وضعیت تأهل، سابقه داوری، تخصص داوری (داور وسط، کمک داور)، درجه داوری، سطح تحصیلات، رشته تحصیلی و شغل اصلی داوران بود. دومین ابزار، پرسشنامه اضطراب رقابتی حالتی مارتنز (CSAI-2) بود. این پرسشنامه که توسط مارتنز و همکاران در سال ۱۹۹۰ ساخته شده است، دارای ۲۷ گویه و سه مؤلفه اصلی اضطراب شناختی (۹ گویه)، اضطراب جسمانی (۹ گویه) و اعتماد به نفس (۹ گویه) می‌باشد (مارتنز و دیگران، ۱۹۹۰). پاسخگویی به گویه‌های این پرسشنامه بر اساس طیف چهار ارزشی لیکرت (به ترتیب: اصلاً، کم، متوسط و خیلی زیاد) انجام می‌شود. مطالعات متعددی اعتبار و پایایی این ابزار را در محیط‌های ورزشی مختلف تأیید کرده‌اند (کمارت و دیگران، ۲۰۲۲؛ رایت، ۲۰۰۵). به عنوان مثال، پژوهش‌های پیشین پایایی این پرسشنامه را با استفاده از آلفای کرونباخ در دامنه قابل قبولی گزارش کرده‌اند (ادیش، ۱۹۹۴). همچنین در پژوهش‌های مرتبط با ورزشکاران رشته‌های رزمی و میدانی، ساختار سه عاملی این پرسشنامه از طریق تحلیل عاملی تأییدی مورد تأیید قرار گرفته است (کیم و هنگ، ۲۰۰۶).

سومین ابزار، پرسشنامه تیپ شخصیتی فریدمن و روزمن بود. این پرسشنامه که توسط فریدمن و روزمن در سال ۱۹۷۴ توسعه یافته است، دارای ۲۵ سوال بوده و پاسخگویی به آن بر اساس طیف دو ارزشی «بله» یا «خیر» انجام می‌شود (فریدمن و روزمن، ۱۹۷۴). نظریه تیپ‌های شخصیتی A و B برای اولین بار توسط فریدمن و روزمن در سال ۱۹۵۹ معرفی گردید (فریدمن و روزمن، ۱۹۵۹) و از آن زمان تاکنون،

این چارچوب به طور گسترده در مطالعات شخصیت و سلامت مورد استفاده قرار گرفته است (بنیامین، ۲۰۲۰). نمره گذاری این پرسشنامه به این صورت است که به هر پاسخ «بله» نمره ۱ و به هر پاسخ «خیر» نمره ۰ تعلق می‌گیرد. نقطه برش این پرسشنامه، عدد ۱۳ در نظر گرفته شده است. نمرات بالاتر از ۱۳ نشان‌دهنده گرایش بیشتر به تیپ شخصیتی A و نمرات پایین‌تر از ۱۳ نشان‌دهنده گرایش بیشتر به تیپ شخصیتی B می‌باشد. به طور مشخص، نمرات کمتر از ۵ نشان‌دهنده گرایش شدید به تیپ B و نمرات بیش از ۲۰ نشان‌دهنده گرایش شدید به تیپ A است.

روش اندازه‌گیری و روایی و پایایی ابزارها

به منظور تأیید روایی (شکلی و محتوایی) پرسشنامه‌های پژوهش، پرسشنامه‌ها در اختیار ۱۰ نفر از متخصصان و اساتید روانشناسی قرار داده شد تا نظرات تخصصی خود را در خصوص مناسب بودن گویه‌ها ارائه دهند. علاوه بر این، ۵ نفر از متخصصان داوری نیز در مورد قابلیت فهم و سهولت پاسخگویی به سوالات برای جامعه داوران، نظر خود را اعلام نمودند. پس از بررسی و اعمال نظرات و پیشنهادات اصلاحی اساتید و متخصصان مربوطه، پرسشنامه نهایی تهیه و تأیید گردید. برای بررسی پایایی (همسانی درونی) پرسشنامه‌ها از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. نتایج محاسبات نشان داد که ضریب آلفای کرونباخ برای پرسشنامه اضطراب رقابتی حالتی مارتنز برابر ۰٫۹۵ و برای پرسشنامه تیپ شخصیتی فریدمن و روزمن برابر ۰٫۸۰ به دست آمد که هر دو مقدار، بیانگر پایایی بسیار مطلوب ابزارهای پژوهش می‌باشد. همچنین پایایی کل پرسشنامه‌ها (شامل هر دو پرسشنامه با مجموع ۵۲ گویه) برابر ۰٫۹۱ محاسبه گردید.

پروتکل اجرای تحقیق

با توجه به اینکه امکان توزیع و جمع‌آوری پرسشنامه‌ها در کلاس‌های توجیهی پیش از فصل داوران وجود نداشت، برنامه‌ریزی به گونه‌ای انجام شد که پس از هماهنگی‌های لازم با کمیته داوران و اداره کل داوران فدراسیون فوتبال، پرسشنامه‌ای که به صورت الکترونیکی و مجازی تهیه شده بود، از سوی مقامات مربوطه درخواست گردید تا لینک پاسخگویی به آن در گروه داوران لیگ برتر مردان و زنان (واتساپ و ایتا) بارگذاری شود. این روش عمدتاً با هدف تسهیل در فرآیند جمع‌آوری ابزارها طراحی گردید. همچنین این روش توزیع پرسشنامه، این امکان را به داوران و کمک داوران می‌داد تا با اطمینان و آرامش بیشتری به سوالات پرسشنامه پاسخ دهند. این روش از آن جهت مناسب به نظر می‌رسید که داوران و کمک داوران ممکن است در محیط‌های کلاسی و آموزشی به دلیل وجود عوامل مداخله‌گر و مزاحم متعدد، نظیر کمبود زمان برای پاسخگویی، خستگی ذهنی و جسمی ناشی از حضور فشرده در کلاس و سایر عواملی که احتمال دارد بر پاسخ‌دهی آن‌ها تأثیر بگذارد، ظرفیت تفکر کافی را نداشته باشند. شایان ذکر است که تمامی افرادی که به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند، جزو داورانی بودند که در فصل مسابقات ۲۰۲۴-۲۰۲۵ لیگ برتر فوتبال و فوتسال کشور در بخش مردان و زنان به طور فعال به قضاوت پرداخته بودند.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای تجزیه و تحلیل داده‌های آماری از دو روش آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شد. در بخش اول، به منظور بررسی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و توصیف داده‌ها، از شاخص‌های فراوانی، درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار استفاده گردید. در بخش دوم، برای تعیین پایایی درونی کلی پرسشنامه و هر یک از عوامل سازنده پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. برای تعیین طبیعی بودن توزیع داده‌ها، از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده گردید. با توجه به نرمال بودن توزیع داده‌ها، برای بررسی فرضیه‌های پژوهش از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون خطی ساده بهره گرفته شد. همچنین از آزمون دوربین-واتسون برای بررسی عدم خودهمبستگی بین خطاها و از آزمون تحلیل واریانس برای معنی‌داری ضرایب رگرسیون استفاده گردید. تمامی مراحل تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۵ انجام شد و سطح معنی‌داری برای همه آزمون‌ها ($P=0.05$) در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

شرح جمعیت‌شناختی نمونه‌های آماری پژوهش، شامل متغیرهایی نظیر سن، جنسیت، وضعیت تأهل، سطح تحصیلات، سابقه داوری، تخصص داوری، درجه داوری، رشته تحصیلی و در نهایت شغل اصلی، در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳. بررسی وضعیت توصیف آماری پژوهش

متغیر	نوع	فراوانی	درصد	متغیر	نوع	فراوانی	درصد
جنسیت	مرد	۱۲۱	۵۷,۳	وضعیت تأهل	مجرد	۸۸	۴۱,۷
	زن	۹۰	۴۲,۶۷		متأهل	۱۲۳	۵۸,۳
تخصص داوری	داور فوتبال	۴۲	۱۹,۹	درجه داوری	درجه ۱	۴۳	۲۰,۰۴
	کمک داور فوتبال	۶۷	۳۱,۸		ملی	۱۵۷	۴۷,۴
	داور فوتسال	۱۰۲	۴۸,۳		بین‌المللی	۱۱	۵,۲
مدرک تحصیلی	زیر دیپلم و دیپلم	۱۰	۴,۷	سن (سال)	زیر ۳۰ سال	۵۴	۲۵,۶
	فوق دیپلم	۱۸	۸,۵		۳۱ تا ۳۵	۵۲	۲۴,۶
	کارشناسی	۸۱	۳۸,۴		۳۶ تا ۴۰	۶۱	۲۸,۹
	کارشناسی ارشد و بالاتر	۱۰۲	۴۸,۳		۴۱ تا ۴۵	۴۴	۲۰,۹
سابقه (سال)	تا ۵ سال	۱۸	۸,۵	شغل اصلی	معلم	۵۴	۲۵,۶
	۶ تا ۱۰	۴۹	۲۳,۲		کارمند	۵۰	۲۳,۷
	۱۱ تا ۱۵	۵۶	۲۶,۵		نظامی	۳	۱,۴
	۱۶ تا ۲۰	۵۴	۲۵,۶		دانشجو	۱۰	۴,۷
	بیش از ۲۰	۳۴	۱۶,۱		سایر	۹۴	۴۴,۵
رشته تحصیلی	تربیت بدنی	۱۰۵	۴۹,۸	رشته تحصیلی	سایر رشته‌ها	۱۰۶	۵۰,۲

در جدول ۴، توصیف یافته‌های پژوهش در بخش مقایسه اولویت ابعاد متغیر اضطراب رقابتی حالتی نشان داد که بعد اضطراب شناختی با میانگین ۱,۶۰ بیشترین میانگین را داشته و اعتماد به نفس با میانگین ۱,۲۶ کمترین میانگین را به خود اختصاص داده است.

جدول ۴. مقایسه ابعاد اضطراب رقابتی حالتی

متغیر	ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد
اضطراب رقابتی حالتی	اضطراب شناختی	۱,۶۰	۰,۸۷
	اضطراب جسمانی	۱,۵۱	۰,۷۷
	اعتماد به نفس	۱,۲۶	۰,۹۶

تحلیل داده‌های استنباطی در این بخش، برای اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش، ضریب همبستگی پیرسون، ضرایب تعیین، آزمون تحلیل واریانس و آزمون رگرسیون خطی برای تمامی فرضیه‌های موجود مورد بررسی قرار گرفت.

فرضیه اول در این مطالعه بیان می‌دارد که هیچ رابطه‌ای بین پیش‌بینی اضطراب رقابتی بر اساس تیپ‌های شخصیتی داوران لیگ برتر فوتبال و فوتسال ایران وجود ندارد.

تحلیل استنباطی داده‌ها: مطابق جدول ۵، رابطه معکوس و معنی‌داری بین تیپ‌های شخصیتی و اضطراب رقابتی در فوتبال ($r = -0/324$) و در فوتسال ($r = -0/397$ و $P < 0/05$) وجود دارد. همچنین میزان اشتراک واریانس دو متغیر در فوتبال ۱۱ درصد و در فوتسال ۱۶ درصد می‌باشد.

جدول ۵. نتایج ضریب پیرسون در مورد رابطه بین تیپ‌های شخصیتی و اضطراب رقابتی

متغیرها	رشته ورزشی	R	R ²	سطح معنی‌داری
تیپ‌های شخصیتی با اضطراب رقابتی	فوتبال	-۰,۳۲	۱۱٪	۰,۰۰۱
	فوتسال	-۰,۳۹	۱۶٪	۰,۰۰۱

بر اساس نتایج جدول ۶، نتیجه آزمون دوربین-واتسون در فوتبال (۱،۸۹) و در فوتسال (۲،۰۸) به دست آمد که تأییدکننده رگرسیون می‌باشد. تفسیر عملی ضریب رگرسیون ۰،۳۲۴ در فوتبال و ۰،۳۹۷ در فوتسال نشان می‌دهد که متغیر تیپ شخصیتی دارای توانایی متوسط برای تبیین و پیش‌بینی متغیر اضطراب رقابتی است. تفسیر آماری بدین گونه است که به ازای هر یک واحد تغییر در ترکیب خطی تیپ‌های شخصیتی (بر حسب انحراف استاندارد)، انتظار می‌رود ۰،۳۲۴ واحد تغییر در اضطراب رقابتی (بر حسب انحراف استاندارد) در فوتبال و ۰،۳۹۷ واحد تغییر در فوتسال رخ دهد. در فوتبال، ضریب تعیین ۰،۱۰۵ است که نشان می‌دهد حدود ۱۱ درصد و در فوتسال، ضریب تعیین ۰،۱۵۷ است که نشان می‌دهد حدود ۱۶ درصد از واریانس اضطراب رقابتی توسط تیپ‌های شخصیتی (در نمونه) تبیین می‌شود، در حالی که در جامعه آماری مورد مطالعه، انتظار می‌رود در فوتبال همان ۱۰ درصد و در فوتسال ۱۵ درصد از واریانس اضطراب رقابتی توسط تیپ‌های شخصیتی تبیین گردد.

جدول ۶. ضرایب تعیین و نتایج آزمون دوربین-واتسون

رشته ورزشی	ضریب رگرسیون	R ²	R ² تعدیل شده	انحراف استاندارد برآورد شده	دوربین-واتسون
فوتبال	۰،۳۲۴	۰،۱۰۵	۰،۱۰	۰،۸۰	۱،۸۹
فوتسال	۰،۳۹۷	۰،۱۵۷	۰،۱۵	۰،۷۲	۲،۰۸

نتایج جدول ۷ نشان می‌دهد که در فوتبال، رابطه خطی بین دو متغیر تیپ‌های شخصیتی و اضطراب رقابتی تأیید می‌شود (P < ۰/۰۱) و P = ۱۲،۵۶ (F = ۱۸،۶۸ و P < ۰/۰۱) به عبارت دیگر، ضریب تعیین معنی‌دار است.

جدول ۷. آزمون تحلیل واریانس برای پیش‌بینی اضطراب رقابتی بر اساس تیپ‌های شخصیتی

متغیر پیش‌بین	رشته ورزشی	مدل	مجموع مربعات	df	میانگین مربعات	F	سطح معنی‌داری
تیپ‌های شخصیتی	فوتبال	رگرسیون	۸،۰۴	۱	۸،۰۴	۱۲،۵۶	۰،۰۰۱
		باقیمانده	۶۸،۴۷	۱۰۷	۰،۶۴		
		مجموع	۷۶،۵۱	۱۰۸			
تیپ‌های شخصیتی	فوتسال	رگرسیون	۹،۶۵	۱	۹،۶۵	۱۸،۶۸	۰،۰۰۱
		باقیمانده	۵۱،۶۲	۱۰۰			
		مجموع	۶۱،۲۷	۱۰۱			

بر اساس جدول ۸، نتایج تحلیل رگرسیون نشان می‌دهد که تیپ‌های شخصیتی (A) و (B) در فوتبال (P < ۰/۰۱ و t = -۳،۵۴) و همچنین در فوتسال (P < ۰/۰۱ و t = -۴،۳۲) دارای توانایی پیش‌بینی اضطراب رقابتی می‌باشند. با توجه به نتایج به دست آمده از ضریب بتا، به ازای هر یک انحراف استاندارد افزایش در تیپ‌های شخصیتی، سطح اضطراب رقابتی در فوتبال (-۰/۳۲۴) و در فوتسال (-۰/۳۹۷) به میزان یک انحراف استاندارد کاهش می‌یابد.

جدول ۸. ضرایب رگرسیون خطی

رشته ورزشی	مدل	ضرایب استاندارد نشده		t	سطح معنی‌داری
		B	خطای استاندارد		
فوتبال	مقدار ثابت	۱۲،۵۸	۳،۱۷	۳،۹۷	۰،۰۰۱
	تیپ‌های شخصیتی	-۱،۵۰	۰،۴۲	-۳،۵۴	۰،۰۰۱
فوتسال	مقدار ثابت	۱۴،۰۳	۲،۸۸	۴،۸۷	۰،۰۰۱
	تیپ‌های شخصیتی	-۱،۶۶	۰،۳۸	-۴،۳۲	۰،۰۰۱

فرضیه دوم در این مطالعه بیان می‌دارد که هیچ رابطه‌ای بین پیش‌بینی اضطراب رقابتی بر اساس تیپ‌های شخصیتی داوران لیگ برتر فوتبال و فوتسال ایران و جنسیت وجود ندارد.

نتایج جدول ۹ نشان می‌دهد که رابطه معکوس و معنی‌داری بین تیپ‌های شخصیتی و اضطراب رقابتی در مردان (P < ۰،۰۰۵ و t = -۰/۲۶۰) و در زنان (P < ۰،۰۰۵ و t = -۰/۴۱۲) وجود دارد. همچنین میزان اشتراک واریانس بین دو متغیر در مردان ۷ درصد و در زنان ۱۷ درصد می‌باشد.

جدول ۹. نتایج ضریب پیرسون در مورد رابطه بین تیپ‌های شخصیتی و اضطراب رقابتی

متغیرها	جنسیت	R	R ²	سطح معنی داری
تیپ‌های شخصیتی با اضطراب رقابتی	مرد	-.۰۲۶	۷٪	۰.۰۰۰۴
	زن	-.۰۴۱	۱۷٪	۰.۰۰۰۱

بر اساس جدول ۱۰، نتیجه آزمون دوربین-واتسون در مردان (۱،۹۰) و در زنان (۱،۹۵) به دست آمد که تأییدکننده رگرسیون می‌باشد. تفسیر عملی ضریب رگرسیون ۰،۲۶۰ در مردان نشان می‌دهد که متغیر تیپ شخصیتی دارای توانایی ضعیف و در زنان با ضریب ۰،۴۱۲ دارای توانایی متوسط برای تبیین و پیش‌بینی متغیر اضطراب رقابتی است. تفسیر آماری بدین گونه است که به ازای هر یک واحد تغییر در ترکیب خطی تیپ‌های شخصیتی (بر حسب انحراف استاندارد)، انتظار می‌رود ۰،۲۶ واحد تغییر در اضطراب رقابتی (بر حسب انحراف استاندارد) در مردان و ۰،۴۱۲ واحد تغییر در اضطراب رقابتی (بر حسب انحراف استاندارد) در زنان رخ دهد. ضریب تعیین ۰،۰۰۷ در مردان نشان می‌دهد که ۷ درصد و در زنان، ضریب تعیین ۰،۱۷ نشان می‌دهد که ۱۷ درصد از واریانس اضطراب رقابتی توسط تیپ‌های شخصیتی (در نمونه) تبیین می‌شود، در حالی که در جامعه آماری مورد مطالعه، انتظار می‌رود حدود ۶ درصد از واریانس اضطراب رقابتی در مردان و ۱۶ درصد در زنان توسط تیپ‌های شخصیتی تبیین گردد.

جدول ۱۰. ضرایب تعیین و نتایج آزمون دوربین-واتسون

جنسیت	ضریب رگرسیون	R ²	R ² تعدیل شده	انحراف استاندارد برآورد شده	دوربین-واتسون
مرد	۰،۲۶۰	۰،۰۷	۰،۰۶	۰،۷۷	۱،۹۰
زن	۰،۴۱۲	۰،۱۷	۰،۱۶	۰،۷۵	۱،۹۵

با توجه به نتایج به دست آمده از جدول ۱۱، رابطه خطی بین دو متغیر تیپ‌های شخصیتی و اضطراب رقابتی در مردان ($P < 0/01$ و $F=18,65$) و در زنان ($P < 0/01$ و $F=18,01$) تأیید می‌شود. به عبارت دیگر، ضریب تعیین معنی‌دار است.

جدول ۱۱. آزمون تحلیل واریانس برای پیش‌بینی اضطراب رقابتی بر اساس تیپ‌های شخصیتی

متغیر پیش‌بین	جنسیت	مدل	مجموع مربعات	df	میانگین مربعات	F	سطح معنی داری
تیپ‌های شخصیتی	مرد	رگرسیون	۵،۰۶	۱	۵،۰۶	۸،۶۵	۰،۰۰۰۴
		باقیمانده	۶۹،۶۴	۱۱۹	۰،۵۹		
	زن	مجموع	۷۴،۷۰	۱۲۰			
		رگرسیون	۱۰،۱۲	۱	۱۰،۱۲	۱۸،۰۱	۰،۰۰۰۱
		باقیمانده	۴۹،۴۱	۸۸			
		مجموع	۵۹،۵۳	۸۹			

بر اساس جدول ۱۲، بر اساس نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون، نشان داده می‌شود که تیپ‌های شخصیتی (A و B) در مردان ($P < 0/01$ و $t=2,94$) و در زنان ($P < 0/01$ و $t=-4,24$) دارای توانایی پیش‌بینی اضطراب رقابتی می‌باشند. با توجه به نتایج به دست آمده از ضریب بتا، به ازای هر یک انحراف استاندارد افزایش در تیپ‌های شخصیتی، سطح اضطراب رقابتی در مردان ($-0/260$) و در زنان ($-0/412$) به میزان یک انحراف استاندارد کاهش می‌یابد.

جدول ۱۲. ضرایب رگرسیون خطی

جنسیت	مدل	ضرایب استاندارد نشده		t	سطح معنی داری
		B	خطای استاندارد		
مرد	مقدار ثابت	۹،۸۵	۲،۸۰	۳،۵۲	۰،۰۰۰۱
	تیپ‌های شخصیتی	-۱،۱۰	۰،۳۸	-۲،۹۴	۰،۰۰۰۱
زن	مقدار ثابت	۱۵،۹۶	۳،۴۷	۴،۶۱	۰،۰۰۰۱
	تیپ‌های شخصیتی	-۱،۹۵	۰،۴۶	-۴،۲۴	۰،۰۰۰۱

بحث

بر اساس یافته‌های بخش توصیفی، حدود ۵۷٫۳ درصد (۱۲۱ نفر) از نمونه پژوهش را مردان و حدود ۴۲٫۷ درصد (۹۰ نفر) را زنان تشکیل می‌دهند که این امر می‌تواند به دلیل نوپا بودن رشته فوتبال و فوتسال در میان زنان یا جمعیت آماری پایین‌تر آن‌ها نسبت به مردان باشد که با نتایج پژوهش شهلائی باقری و همکاران (۲۰۲۱) همسو است و آن‌ها جمعیت آماری کل داوران زن را ۷۵ نفر گزارش کرده‌اند. همچنین فراوانی مربوط به وضعیت تأهل نمونه نشان می‌دهد که افراد مجرد حدود ۴۱٫۷ درصد (۸۸ نفر) و افراد متأهل حدود ۵۸٫۳ درصد (۱۲۳ نفر) از نمونه پژوهش را به خود اختصاص داده‌اند که با پژوهش دولتیاری و همکاران (۲۰۲۱) همسو می‌باشد. از برخی جهات، این موضوع می‌تواند ناشی از علاقه اولیه افراد به فعالیت‌های ورزشی و سپس (پس از بازنشستگی یا عدم موفقیت به عنوان بازیکن) وارد شدن به عرصه داوری باشد و از جهات دیگر می‌تواند تابع سیاست‌های کمیته داوران باشد.

بر اساس آمار توصیفی، درصدهای اختصاص یافته به داوران فوتبال ۱۹٫۹ درصد (۴۲ نفر)، کمک داوران فوتبال ۳۱٫۸ درصد (۶۷ نفر) و داوران فوتسال ۴۸٫۳ درصد (۱۰۲ نفر) می‌باشد که با پژوهش‌های ظریف و همکاران (۲۰۱۵)، ربیعی و همکاران (۲۰۱۸)، دولتیاری و همکاران (۲۰۲۱) و دولتیاری و همکاران (۲۰۲۵) همسو است و نشان می‌دهد که تعداد کمک داوران بیشتر از داوران است که این ماهیت قضاوت در فوتبال است و برای هر بازی به دو کمک داور برای هر داور نیاز دارد. این موضوع همچنین می‌تواند به دلیل علاقه افراد به کار در این بخش‌ها یا جذابیت، ماهیت و شرایط ویژه هر یک از آن‌ها باشد.

سن داوران به شرح زیر است: زیر ۳۰ سال، ۲۵٫۶ درصد (۵۴ نفر)، ۳۱ تا ۳۵ سال، ۲۴٫۶ درصد (۵۲ نفر)، ۳۶ تا ۴۰ سال، ۲۸٫۹ درصد (۶۱ نفر) و ۴۱ تا ۴۵ سال، ۲۰٫۹ درصد (۴۴ نفر) که با نتایج عزیزی و همکاران (۲۰۲۲) همسو می‌باشد. بر اساس این یافته‌ها، بیشترین فراوانی با ۲۸٫۹ درصد مربوط به رده سنی ۳۶ تا ۴۰ سال است. وضعیت سابقه داوران شامل: تا ۵ سال ۸٫۵ درصد (۱۸ نفر)، ۶ تا ۱۰ سال ۲۳٫۲ درصد (۴۹ نفر)، ۱۱ تا ۱۵ سال ۲۶٫۵ درصد (۵۶ نفر)، ۱۶ تا ۲۰ سال ۲۵٫۶ درصد (۵۴ نفر) و بیش از ۲۰ سال ۱۶٫۱ درصد (۳۴ نفر) است که با یافته‌های عزیزی و همکاران (۲۰۲۲) همسو می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد که بیشترین فراوانی با ۲۶٫۵ درصد مربوط به سابقه داوری ۱۱ تا ۱۵ سال بوده است که نشان‌دهنده نیاز به داوران با تجربه در سطح لیگ برتر و سیاست کمیته داوران در این زمینه می‌باشد.

یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که تیپ‌های شخصیتی A و B نقش معنی‌داری در پیش‌بینی اضطراب رقابتی در میان داوران لیگ برتر فوتبال و فوتسال ایفا می‌کنند. رابطه بین تیپ‌های شخصیتی و اضطراب رقابتی به طور مداوم معکوس است، به طوری که داورانی که گرایش قوی‌تری به تیپ A (رقابتی، مضطرب، حساس به فشار) دارند، اضطراب بیشتری را تجربه می‌کنند، در حالی که آن‌هایی که به تیپ B (آرام، منعطف، با اضطراب کم) گرایش دارند، سطوح اضطراب پایین‌تری از خود نشان می‌دهند. نتایج یک رابطه معکوس و معنی‌دار بین تیپ‌های شخصیتی A و B و اضطراب رقابتی را نشان می‌دهد، با همبستگی‌هایی که در فوتسال اندکی قوی‌تر از فوتبال است. این ممکن است به دلیل سرعت بالاتر و تنش بیشتر ذاتی در فوتسال باشد که در پژوهش کمارت و همکاران (۲۰۲۲) به آن اشاره و تأیید شده است. این یافته‌ها همچنین با مطالعات یانگ و همکاران (۲۰۲۴) که تأکید می‌کنند تیپ‌های شخصیتی A و B پیش‌بین‌کننده‌های مهمی برای اضطراب رقابتی هستند، همسو می‌باشد. علاوه بر این، مطالعات کمارت و همکاران (۲۰۲۲) و یانگ و همکاران (۲۰۲۴) نشان داده‌اند که تفاوت‌های جنسیتی، تجربه و مهارت‌های مدیریت استرس می‌توانند بر شدت اضطراب تأثیر بگذارند و بر اهمیت طراحی مداخلات روانشناختی متناسب با تیپ شخصیتی و جنسیت تأکید دارند.

نتایج یافته‌ها نشان می‌دهد که تیپ‌های شخصیتی A و B می‌توانند اضطراب رقابتی را در فوتبال و فوتسال پیش‌بینی کنند. به طور خاص، افراد با ویژگی‌های تیپ A اضطراب بالاتری را تجربه می‌کنند، در حالی که افراد با ویژگی‌های تیپ B اضطراب پایین‌تری را تجربه می‌کنند که این امر کاملاً با یافته‌های کمارت و همکاران (۲۰۲۲) همسو است، به طوری که اندازه اثر شخصیت در فوتسال (۰/۴۲-) بیشتر از فوتبال (۰/۳۵-) است، که احتمالاً منعکس‌کننده فشارهای محیطی و طبیعت سریع‌تر و پراسترس‌تر فوتسال می‌باشد. نتایج یک رابطه معکوس و معنی‌دار بین تیپ شخصیتی و اضطراب رقابتی را تأیید می‌کند، به طوری که زنان همبستگی قوی‌تری نسبت به مردان نشان می‌دهند. این تفاوت ممکن است به حساسیت بالاتر زنان نسبت به فشارهای اجتماعی و رقابتی نسبت داده شود. تجربه و مهارت‌های مدیریت استرس نیز می‌تواند سطوح اضطراب را حتی در میان افراد با تیپ A کاهش دهند. بنابراین، تیپ‌های شخصیتی A و B پیش‌بین‌کننده‌های کلیدی اضطراب رقابتی هستند و اثرات آن‌ها تحت تأثیر جنسیت، تجربه و توانایی‌های مدیریت استرس قرار دارد که با مطالعات کمارت و همکاران (۲۰۲۲) و همچنین یانگ و همکاران (۲۰۲۴) در این زمینه همسو می‌باشد.

بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر، تیپ‌های شخصیتی اضطراب رقابتی را در هر دو گروه مردان و زنان پیش‌بینی می‌کنند، به طوری که اثرات در زنان قوی‌تر از مردان است. این یافته‌ها با پژوهش کمارت و همکاران (۲۰۲۲) و یانگ و همکاران (۲۰۲۴) همسو بوده و بر اهمیت شناسایی تیپ‌های شخصیتی در طراحی راهبردهای روانشناختی برای کاهش اضطراب رقابتی تأکید دارند. این مطالعه نشان می‌دهد که تیپ‌های شخصیتی A و B می‌توانند اضطراب رقابتی را در فوتبال و فوتسال پیش‌بینی کنند. اندازه اثر در فوتسال (-۰/۴۲) بیشتر از فوتبال (-۰/۳۱) است، که بار دیگر نشان می‌دهد سرعت بالاتر و فشارهای محیطی بیشتر در فوتسال تأثیر شخصیت بر اضطراب را تشدید می‌کند. در نهایت، نتایج نشان می‌دهد که نمرات بالاتر در مقیاس شخصیت (نزدیک‌تر به تیپ A) با اضطراب رقابتی به طور معنی‌داری بالاتری همراه است. ضرایب استاندارد شده برای مردان و برای زنان را نشان می‌دهد، به طوری که این اثر در زنان قوی‌تر است، احتمالاً به دلیل حساسیت بیشتر به ارزیابی اجتماعی و فشارهای محیطی. نمرات پایین‌تر (نزدیک‌تر به تیپ B) با اضطراب پایین‌تر مرتبط است که نشان می‌دهد تیپ B به عنوان یک عامل محافظتی در برابر استرس عمل می‌کند.

نتیجه‌گیری

به طور کلی و با اطمینان بالا (بر اساس یافته‌های آماری)، می‌توان بیان کرد که تیپ شخصیتی «A» به دلیل ویژگی‌هایی همچون رقابت‌جویی قوی، فشار برای موفقیت، حساسیت به شکست و درگیری شناختی زیاد، قادر به پیش‌بینی معنی‌دار اضطراب رقابتی می‌باشد. این تیپ شخصیتی از طریق فعال‌سازی مکرر محور فیزیولوژیک استرس (محور HPA) و افزایش برانگیختگی دستگاه عصبی خودمختار، افراد را مستعد پاسخ‌های اضطرابی بیشتر در موقعیت‌های رقابتی می‌کند (۲۵). در مقابل، تیپ شخصیتی B که با آرامش، انعطاف‌پذیری و سطح بالاتری از خودتنظیمی هیجانی مشخص می‌شود، به طور کلی در برابر فشارهای روانی و اضطراب رقابتی مقاوم‌تر است و توانایی بیشتری در حفظ تمرکز و تصمیم‌گیری دقیق در شرایط پرتنش از خود نشان می‌دهد.

با توجه به اینکه یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که تیپ‌های شخصیتی A و B پیش‌بین‌کننده‌های مهمی برای اضطراب رقابتی در میان داوران فوتبال و فوتسال هستند - به طوری که تأثیر تیپ شخصیتی در فوتسال قوی‌تر از فوتبال و در میان داوران زن بیشتر از داوران مرد می‌باشد - می‌توان نتیجه گرفت که ویژگی‌های شخصیتی نقش تعیین‌کننده‌ای در تنظیم هیجانی و مدیریت استرس داوران در طول مسابقات ایفا می‌کنند. بنابراین، بر اساس این نتایج و همسو با یافته‌های رایس و همکاران (۲۰۱۹)، به مسئولان فدراسیون فوتبال، به ویژه کمیته داوران فوتبال و فوتسال، توصیه می‌شود که علاوه بر تمرکز بر جنبه‌های فنی و عملکردی، توجه ویژه‌ای نیز به ابعاد روانشناختی و شخصیتی داوران داشته باشند. آن‌ها باید از به کارگیری یک مدل یکسان و یکنواخت برای ارزیابی داوران فوتبال و فوتسال یا داوران مرد و زن پرهیز کرده و در عوض، معیارهای ارزیابی و برنامه‌های روانشناختی یا آموزشی خود (با هدف مدیریت اضطراب رقابتی) را بر اساس تفاوت‌های فردی نظیر تیپ شخصیتی، سن، تجربه، جنسیت و رشته ورزشی خاص طراحی نمایند تا به حداکثر اثربخشی و بهبود عملکرد پایدار دست یابند (۲۴).

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

تمامی اصول اخلاقی در این مقاله رعایت شده است. از اصول اخلاقی رعایت شده در مقاله می‌توان به رضایت آگاهانه شرکت‌کنندگان، محرمانه بودن اطلاعات و اجازه شرکت‌کنندگان برای انصراف از مشارکت در پژوهش اشاره کرد. تأییدیه اخلاقی از کمیته اخلاق در پژوهش دانشگاه مراغه اخذ گردید.

مشارکت نویسندگان

نویسندگان به طور مساوی در تهیه این مقاله مشارکت داشته‌اند.

حامی مالی

۱. این مطالعه از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول (اللهه رستمیان) در رشته روانشناسی عمومی از دانشکده علوم انسانی دانشگاه مراغه استخراج شده است.

۲. این پژوهش هیچ‌گونه کمک مالی از سازمان‌های تأمین‌کننده بودجه در بخش‌های عمومی، تجاری یا غیرانتفاعی دریافت نکرده است.

تعارض منافع

نویسندگان هیچ گونه تعارض منافی را اعلام نمی‌دارند

سیاسگزاری

نویسندگان مقاله بر خود لازم می‌دانند که از تمامی افرادی که در این مطالعه مشارکت داشته‌اند، صمیمانه تشکر و قدردانی نمایند.

References

- 1- Beedie, C. J., Terry, P. C., & Lane, A. M. (2012). The profile of mood states and athletic performance: Two decades of research. *Journal of Applied Sport Psychology*, 24(1), 49–66. <https://doi.org/10.1080/10413200.2011.557844>
- 1 Laborde, S., Guillén, F., Watson, M., & Allen, M. S. *The light quartet: Positive personality traits and approaches to coping in sport coaches*. *Psychology of Sport and Exercise*, 2017, 32, 67-73. <https://doi.org/10.1177/0033294120953556>
- 2 Cortina, L. M., Magley, V. J., Williams, J. H., & Langhout, R. D. *Incivility in the workplace: incidence and impact*. *Journal of occupational health psychology*, 2020, 6(1), 64 .16. <https://doi.org/10.1037/1076-8998.6.1.64>
- 3 Jonason, P. K., Webster, G. W., Schmitt, D. P. *The Dark Triad: Facilitating short-term mating in men*. *J Personality*, 2009, 23, 5-18. <https://doi.org/10.1037/a0019265>.
- 4 Paulhus, D. L., & Williams, K. M. *The Dark Triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy*. *J Res Pers*, 2002, 36, 556-563. [https://doi.org/10.1016/S0092-6566\(02\)00505-6](https://doi.org/10.1016/S0092-6566(02)00505-6)
- 5 Rauthmann, J. F. *Towards multifaceted Machiavellianism: Content, factorial, and construct validity of a German Machiavellianism Scale*. *J Pers Indiv Differ*, 2012, 52, 45–351. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.10.038>
- 6 Jones, D.N., & Wisser, D. *Differential infidelity patterns among the Dark Triad*. *J Pers Indiv Differ*, 2014, 57, 20–24. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.09.007>
- 7 Abell, L., Brewer, G. *Machiavellianism, self-monitoring, self-promotion and relational aggression on Facebook*. *J Comput Hum Behav*, 2014, 36, 258–262. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.03.076>
- 8 Bagheri Sheikhangfasheh Farzin, Abolghasemi Abbas, Kafi Masouleh Seyed Musa. *Predicting psychological resilience based on dark personality traits and psychological well-being in student athletes*. *Journal of Arak University of Medical Sciences*. 2021, 24 (2):230-245 . <https://doi.org/10.32598/jams.24.2.6151.1>
- 9 Liew G, Kuan G, Chin N, Hairul AH. *Mental toughness in sport: Systematic review and future*. *Ger J Exerc Sport Res*, 2019, 49(4):381-94. <https://doi.org/10.1007/s12662-019-00603-3>
- 10 Ahmadi-Azar, P., & Jahan, F. *Wisdom and temperament, emotions, and the three dark personality traits: A structural equation model*. *Contemporary Psychology*, 2021, 14(2), 60-70. <http://dx.doi.org/10.29252/bjcp.14.2.61>
- 11 Jones, D. N., & Paulhus, D. L. *Duplicity among the Dark Triad: Three faces of deceit*. *J of Personality and Social Psychology*, 2017, 113(2), 329–342. <https://doi.org/10.1037/pspp0000139>
- 12 Williams, K.M., Paulhus, D.L., Hare, R.D. *Capturing the four-factor structure of psychopathy in college students via self-report*. *J Pers assess*, 2007, 88, 205-219. <https://doi.org/10.1080/00223890701268074>
- 13 Schmidt, M., Egger, F., Benzinger, V., Jäger, K., Conzelmann, A., Roebbers, C. M., & Pesce, C. *Disentangling the relationship between children's motor ability, executive function and academic achievement*. *PloS one*, 2018, 12(8), e0182845. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0182845>
- 14 Miçoogullari BO, Ekmeççi R. *Evaluation of a psychological skill training program on mental toughness and psychological wellbeing for professional soccer players*. *Univers J Educ Res.*, 2023, 5(12):2312-9. <https://doi.org/10.13189/ujer.2017.051222>
- 15 Ueno Y, Shimotsukasa T, Suyama S, Oshio A. (2017). *Correlations between competitive sports' characteristics and the dark triad*. *J Phys Educ Sport*. 2017, 17(2):533-6. <https://doi.org/10.7752/jpes.2017.02080>
- 16 Shin, Y., & Hur, W. M. *Linking flight attendants' job crafting and OCB from a JD-R perspective: A daily analysis of the mediation of job resources and demands*. *Journal of Air Transport Management*, 2019, 79, 101681 <https://doi.org/10.1016/j.jairtraman.2019.101681>
- 17 MacLaren, V. V., & Best, L.A. *Disagreeable narcissism mediates an effect of BAS on addictive behaviors*. *J Pers Indiv Differ*, 2013, 55, 101–105. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.02.004>
- 18 Egan, V., Chan, S., & Shorter, G. W. *The dark triad, happiness and subjective well-being*. *Personality and*

- individual differences, 2014, 67, 17-22. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.01.004>
- 19 Papageorgiou KA, Malanchini M, Denovan A, Clough PJ, Shakeshaft N, Schofield K, et al. Longitudinal associations between narcissism, mental toughness and school achievement. *Pers Individ Differ*. 2018; 131:105-10. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.04.024>
- 20 Nicholls AR, Madigan DJ, Duncan L, Hallward L, Lazuras L, Bingham K, et al. Cheater, cheater, pumpkin eater: the dark triad, attitudes towards doping, and cheating behaviour among athletes. *European journal of sport science*, 2020, 20(8); 1124-1130. <https://doi.org/10.1080/17461391.2019.1694079>
- 21 Turgut M, Yasar OM. Mental training of college student elite athletes. *J Educ Learn*, 2020, 9(1):51-9. <https://doi.org/10.5539/jel.v9n1p51>
- 22 Furnham, A., Richards, S. C., Rangel, L., & Jones, D. N. Measuring malevolence: Quantitative issues surrounding the Dark Triad of personality. *Personality and Individual Differences*, 2014, 67, 114-121 <https://doi.org/10.1016/j.paid.2014.02.001>
- 23 Zwierko, M., Jedziniak, W., Popowczak, M., & Rokita, A. (2023). Effects of in-situ stroboscopic training on visual, visuomotor and reactive agility in youth volleyball players. *PeerJ*, 11, e15213. <https://doi.org/10.7717/peerj.15213>
- 24 Shabahang Reza, Kokoli Masoumeh, Sedighian Farnaz, Alizadeh Danial. The role of the dark triad of personality and psychological resilience in predicting attitudes towards doping in bodybuilders, *Quarterly Journal of Sports Psychology*, Fall-Winter 2021, Volume 6, Issue 2, Pages 1-13. <https://doi.org/10.48308/mbps.6.2.1>
- 25 Graham, M. R., et al. Boxing training and psychological outcomes: A systematic review. *Journal of Sports Science & Medicine*, 2021. 20(1), 1-12. <https://doi.org/10.1080/17461391.2022.2063072>
- Dalen, T., & Lorås, H. Monitoring training and match physical load in junior soccer players: Starters versus substitutes. *Sports*, 2019, 7(3), 70 <https://doi.org/10.3390/sports7030070>
- 27 Brown, K. "Personality-Cognition Interaction". *Journal of Sport Psychology*, 2024, 15(2), 112-130. <https://doi.org/10.4236/psych.2024.151007>
- 28 Taylor, R. "Neurological Correlates of Athletic Personality". *Frontiers in Neuroscience*, 2023, 17, 45-67 <https://doi.org/10.3389/fnins.2023.111602>
- 29 Kim, S. "Neurocognitive Aspects of Athletic Performance". *Nature Sports Science*, 2025, 12, 45-67. <https://doi.org/10.3390/medicina60020216>
- 30 Anderson, K. *The Dark Triad in Elite Athletes*. Harvard Press, 2025, <https://doi.org/10.3377/journal.pone>.
- 31 Lashkarizadeh Amineh, Rouhollahi, Vahid; Zarezadeh, Mahshid; Khodabakhszadeh, Amin. The effect of selected physical activities with different levels of cognitive-motor interference on children's executive functions. *Quarterly Journal of Sport Motor Development and Learning* Fall 2010, Volume 12 - Issue 3, Rank B (Ministry of Science/ISC (16 pages - from 349 to 364) <https://doi.org/10.22059/jmlm.2020.304332.1513>
- 32 Zong JG, Cao XY, Cao Y, Shi YF, Wang YN, Yan C, Abela JR, Gan YQ, Gong QY, Chan RC. Coping flexibility in college students with depressive symptoms. *Health and quality of life outcomes*. 2010, 8(1):66. doi.org/10.1186/1477-7525-8-66
- 33 Edwards D, Steyn B. Sport psychological skills training and psychological well-being. *J Res Sport*. 2008, 30(1): 15-28. <https://doi.org/10.4314/sajrs.v30i1.25978>
- 34 Watairi K, Letamendi A, Elderkin-Thompson V, Haroon E, Miller J, Darwin C, Kumar A. Cognitive function in adults with type 2 diabetes and major depression. *Archives of Clinical Neuropsychology*. 2016, 21(8):787-96. <https://doi.org/10.1016/j.acn.2006.06.014>
- 35 Preiss M, Kucerova H, Lukavsky J, Stepankova H, Sos P, Kawaciukova R. Cognitive deficits in the euthymic phase of unipolar depression. *Psychiatry research*, 2019, 169(3):235-9 <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2008.06.042>
- 36 Cañas J J, Quesada J F, Antolí A, Fajardo I. Cognitive flexibility and adaptability to environmental changes in dynamic complex problem-solving tasks. *Ergonomics*, 2003, 46, 482. <https://doi.org/10.1080/0014013031000061640>
- 37 Dennis JP, Vander Wal JS. The cognitive flexibility inventory: Instrument development and estimates of reliability and validity. *Cognitive therapy and research*. 2010, 34(3):241-53. <https://doi.org/10.1007/s10608-009-9276-4>
- 38 Dajani DR, Uddin LQ. Demystifying cognitive flexibility: Implications for clinical and developmental

- neuroscience. *Trends in neurosciences*.2015, 38(9):571-8. <https://doi.org/10.1016/j.tins.2015.07.003>
- 39 Taghizadeh ME, Farmani A. A Study of the Role of Cognitive Flexibility in Predicting Hopelessness and Resilience among University Students. *Cognitive psychology*.2014, 15;1(2):67-75. (In Persian) <https://doi.org/10.22108/PPLS.2024.132809.2273>
- 40 Morland, m., Kirk, Ghislaindeslandes, s & Tansley, c." Talent Management: The Good, the Bad, and the Possible", 2019.*European Management Review*, Vol. 16, p: 135–146, (2019) <https://doi.org/10.1111/emre.12171>.
- 41 Brito, J., Hertzog, M., & Nassis, G. P. Do match-related contextual variables influence training load in highly trained soccer players? *The journal of strength & conditioning research*, 2016, 30(2), 393-399. <https://doi.org/10.1519/JSC.0000000000001113>
- 42 Weinberg, R. S., & Gould, D. *Foundations of sport and exercise psychology*. Human kinetics.2023 <https://books.google.com/books?hl=fa&lr=&id=NsixEAAAQBAJ&oi>
- 43 Malekian Fini, Elaheh. The relationship between physical activity and sports and the level of social capital of Kashan city citizens. *Iranian Journal of Motor Behavior and Sport Psychology*, 2024,. (1)5, 11-33. <https://doi.org/10.22034/ijmb.2025.496980>
- 44 Fasnqari, Elham, Ramezani Nejad, Rahim and Ghorbani, Mohammad Hossein. Introducing the Performance Evaluation Tool for Sports Federations. *Journal of Sports Management* , 2021,13(2), 473-510. <https://doi.org/10.22059/jsm.2019.253314.2047>
- 45 Swann, C., Moran, A., & Piggott, D. Defining elite athletes: Issues in the study of expert performance in sport psychology. *Psychology of Sport and Exercise*,2015, 16, 3-14.
- 46 Liu L, Wang, Y. S., & Wu, T. J. Student satisfaction scale development and application for sport management in China. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 2016., 13(5), 1429-1444. <https://doi.org/10.12973/eurasia.2017.00678a>
- 47 Rahimizadeh, M., Arveti, A. and Akbari Yazdi, H. Developing a strategic map for elite Iranian sports. *Strategic Studies on Youth and Sports*,2014, 23(64), 29-52. <https://doi.org/10.22034/ssys.2023.2769.3010>.
- 48 Johnson, A. *Dark Traits in Athletic Performance*. Oxford Press.2025 <https://doi.org/10.1038/s4422-025-00423-5>
- 49 Shahidi Abbas, Naeimi Mehdi, Mirghasemi Faezeh. Studying the relationship between dark personality traits (egotism, Machiavellianism and antisociality) and interpersonal,2019. <https://doi.org/10.30479/jfak.2022.17127.2997>
- 50 communication skills with problem-solving styles in women and men of Qom province, *Iranian Quarterly Journal of Psychology and Behavioral Sciences*, No. 23, Fall 2019, pp. 108-98. <https://doi.org/10.30479/jfak.2022.17127.2997>
- 51 Shibak, & Nastizaei. The effect of dark personality of school principals on submergence mediated by self-interest. *Bimonthly Scientific Research Journal of New Approaches in Educational Management*,2024, 14(6), 34-46. <https://doi.org/10.30495/JEDU.2024.29671.5932>
- 52 Beaton D., Bombardier C., Guillemin F., Ferraz M. Guidelines for the Process of Cross-cultural Adaptation of Self-report Measures. *Spine*,2000, 25,3186-3191. <https://doi.org/10.1097/00007632-200012150-00014>
- 53 Lawshe, C.H. A quantitative approach to content validity 1. *Personnel psychology*. 1975,28(4):235-253 <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.1975.tb01393.x>
- 54 Amiri, Sohrab and Yaghoubi, Abul Qasim. Evaluation of the psychometric properties of the Dark Triad Personality Scale, 2016. <https://doi.org/10.22067/IJAP.V6I1.49000>
- 55 Sheibani Hossein, Rashidi Maryam. Study of the dark relationship between personality and aggression and anxiety among single-parent adolescents. Master's thesis, Semnan Payam Noor University, 2022. <https://doi.org/10.22051/PSY.2024.48380.3027>
- 56 Vaughan, R., Madigan, D. J., Carter, G. L., & Nicholls, A. R. The Dark Triad in male and female athletes and non-athletes: Group differences and psychometric properties of the Short Dark Triad (SD3). *Psychology of Sport and Exercise*, 2019, 43, 64-72. <https://doi.org/10.7759/cureus.33219>
- 57 Crow, A. J. Associations between neuroticism and executive function outcomes: Response inhibition and sustained attention on a continuous performance test. *Perceptual and motor skills*,2019, 126(4), 623-638. <https://doi.org/10.1177/0031512519848221>
- 58 Murdock, K. W., Oddi, K. B., & Bridgett, D. J. Cognitive correlates of personality. *Journal of Individual Differences*.2025 <https://doi.org/10.1027/1614-0001/a000104>
- 59 Krenn, B., Würth, S., & Hager, M. The impact of sport type on the development of personality traits.

- Personality and Individual Differences*, 2018, 129, 17–21. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.25910.98886>
- 60 Mozaffarizadeh, M., Heydari, F., and Tayebi, S.M. The effect of dark triad personality traits on happiness and mental toughness of athletes and non-athletes. *Sports Psychology Studies*. 2019, 8(27): 211-230. <https://doi.org/20.1001.1.23452978.1398.8.27.14.7>
- 61 Vahdati, H., Hassanvand, J. Investigating the effect of the dark triangle of personality structure on appropriate job performance indicators of human resources, *Organizational Culture Management*, 2019, 17(4), 511-530. (In Persian) <https://doi.org/10.22080/SHRM.2023.4169>
- 62 Webster, B. D., & Smith, M. B. The dark triad and organizational citizenship behaviors: The moderating role of high involvement management climate. *Journal of Business and Psychology*, 2019, 34(5), 621-635. <https://doi.org/10.1007/s10869-018-9562-9>
- 63 Hamidi, N. The Effect of Self-efficacy, Locus of Control, and Dark Personality Trait on Fraudulent Financial Reporting. *Journal of Value & Behavioral Accounting*, 2021, 5(10), 167-131. (In Persian) <https://doi.org/10.22059/ACCTGREV.2021.312927.1008460>
- 64 Aliza, K., Shaheen, S., Malik, M. J., Zulfiqar, S., Batoool, S. A., Ahmad-ur-Rehman, M., & Javed, A. Linking ostracism with employee negligence behavior: A moderated mediation model. *The Service Industries Journal*, 2022, 42(11-12), 872-896. <https://doi.org/10.1080/02642069.2021.1933456>